

קלה כחמורה :

שיגרת מעצרי הלילה של ילדים פלסטינים על ידי כוחות הביטחון הישראליים

ינואר 2023

מבוא

מדי שנה מאות ילדים פלסטינים בני 13-17 נלקחים מבתיהם באישון לילה על ידי כוחות הביטחון הישראליים. כל מעצר שכזה מתחיל בהגעה של קבוצה גדולה של חיילים לבית ללא התראה מוקדמת. לעיתים החיילים דופקים בדלת כדי להעיר את המשפחה, ולא פעם הם פורצים את הדלת בפיצוץ מטיל אימה. כל בני הבית נדרשים להתעורר, קטנים כגדולים. לרוב הילד נלקח לחקירה ללא שמוצג צו מעצר, ומבלי שנאמר לו ולהוריו מה החשדות נגדו ולאן הוא מובל. הילד ובני ביתו נחשפים לא פעם לאלימות מילולית ופיזית מצד הכוח העוצר, ולעיתים נערך בבית חיפוש זורע הרס. הקטינים נלקחים היישר ממיטותיהם לנסיעה מטלטלת ברחבי הגדה המערבית, אזוקים ומכוסים עיניים, ולעיתים ללא שניתנת להם האפשרות להתלבש ולקחת בגדים חמים לדרך. לעיתים מרגע מעצרו ועד הבאתם לחקירה, עוברות שעות ארוכות במהלכן לא ניתנים להם מים ומזון ואף לא האפשרות לעשות את צרכיהם. וכך הילדים, מחוסרי שינה, מבוהלים ומותשים, נאלצים להתייצב לבדם לחקירה באחת מתחנות משטרת ישראל בגדה המערבית, ולפעמים אף למתקני החקירה של שבי"כ, ללא ליווי אחד מהוריהם וללא ייעוץ משפטי של ממש.

עצם מעצרו של ילד הוא אירוע קשה ומצלק. לא כל שכן, מעצר לילי מהבית, שאמור להיות המקום המוגן והפרטי ביותר בחיי אדם. מדובר בחוויה טראומטית בעלת השלכות נפשיות ארוכות טווח – הן עבור הילד שנעצר והן עבור שאר בני המשפחה שנכחו באירוע הקשה. הורים דיווחו למוקד שילדיהם הקטנים שחוו את הפלישה לבית והיו עדים למעצר אחיהם החלו לסבול בעקבות זאת מתופעות שונות, לרבות קושי לישון לבד ובעיות הרטבה. מחקר שערך ארגון רופאים לזכויות אדם תיעד תסמינים פוסט טראומטיים הן אצל מבוגרים והן אצל ילדים כתוצאה מפלישה לילית של כוח צבא אל ביתם.¹

המוקד להגנת הפרט מנהל מאבק מזה שנים נגד מעצרי לילה של קטינים ודורש מהצבא לפעול כדי לצמצם למינימום את השימוש בפרקטיקה זו. בעקבות עתירה של המוקד לבג"ץ בשנת 2020, בה דרש שדרך המלך להבאה לחקירה של קטינים פלסטינים תושבי הגדה המערבית תהא זימונם באמצעות הוריהם, ולא מעצרי לילה יזומים מבתיהם, הודיעה המדינה כי גובש נוהל לצורך זימון קטינים פלסטינים לחקירה. אך נתונים חדשים שאסף המוקד מעידים כי אין כל שיפור בתחום ואף כי מסתמנת החרפה במצב: מעצר לילי עודנו משמש האמצעי הראשון להבאת ילדים לחקירה – וזאת ללא כל קשר לחומרת החשדות נגדם. פרקטיקה זאת מנוגדת לחובותיה המשפטיים של מדינת ישראל.

¹ יש דין, רופאים לזכויות אדם ושוברים שתיקה, [חיים חשופים: פלישות צבאיות לבתי פלסטינים בגדה המערבית](#), נובמבר 2020.

תגובת המדינה לעתירת המוקד הראשונה: הנוהל לזימון קטינים לחקירה

בשלהי 2020 [עתר המוקד להגנת הפרט לבג"ץ](#) בדרישה שכוחות הביטחון יחדלו מלנקוט במעצרי לילה יזומים וטראומטיים כאמצעי הראשון להבאה לחקירה של קטינים פלסטינים תושבי הגדה המערבית, ותחת זאת ימצו את האפשרות לזמן אותם לחקירה. העתירה התבססה על [מחקר מקיף](#) הכולל עשרות עדויות של קטינים, מהן עולה כי מעצר לילי הינו אמצעי אכזרי ופוגעני ביותר, המשמש את כוחות הביטחון כברירת המחדל להבאת קטינים לחקירה.²

בתגובתה לעתירה מיולי 2021, [עדכנה המדינה](#) כי הצבא והמשטרה גיבשו נוהל ל"זימון קטינים חשודים לפני מעצר יזום" – וזאת, בין היתר, "מטעמים הנוגעים ברצון לצמצם את הפגיעה באוכלוסייה האזרחית, וגם מטעמים הנוגעים לעקרון טובת הילד...". הנוהל עצמו חסוי אך הודעת המדינה כללה את "ליבת הנוהל" שמבהירה כי הנוהל לא יחול על קטינים "הדרושים לחקירה שלא על ידי משטרת ישראל" – כלומר, אלה הדרושים לחקירת שב"כ; ועל קטינים הנחשדים או שיש להם עבר פלילי ב"עבירות חמורות" – מונח שאין לו כל הגדרה מחייבת, ומקיף טווח רחב של מעשים בדרגות חומרה שונות. בנוסף, הובהר כי "יהיה מקום לבצע מעצר יזום ללא זימון טלפוני מקדים", בהתקיים נסיבות שונות שניסוחן הכוללני מאפשר לרוקן את הנוהל ממשמעות. בעקבות חששו של המוקד כי המצב יישאר בפועל כשהיה, [הורה בית המשפט](#) למדינה להגיש הודעה מעדכנת לגבי יישום הנוהל, אשר לאחריה יהיה רשאי המוקד להגיש עתירה מעודכנת.

נתונים ראשוניים: כניסתו לתוקף של הנוהל לא הביאה לשיפור במצב

נתונים רשמיים שהתקבלו בראשית 2022 לגבי התקופה הראשונה שלאחר כניסתו של הנוהל לתוקף העידו שאכן לא חל כל שינוי של ממש במדיניות מעצרי הלילה היזומים של קטינים פלסטינים, כאילו הנוהל לא בא לעולם: [בהודעתה המעדכנת](#) של המדינה מפברואר 2022, נמסרו נתונים חלקיים לפיהם בחודשים ספטמבר-דצמבר 2021, נעצרו בגדה המערבית 34 קטינים פלסטינים, מתוכם רק 6 זומנו לחקירה, ואילו 28 האחרים [נעצרו במעצר יזום בשעות הלילה מכוח הנוהל](#). אישוש נוסף התקבל [במענה המשטרה](#) לבקשת חופש מידע של המוקד, ממנו עלה כי גם לאחר כניסת הנוהל לתוקף, מדי חודש נעצרו בלילה עשרות נערים פלסטינים בגדה המערבית על ידי כוחות הביטחון (32 קטינים נעצרו בלילה בספטמבר 2021; 45 באוקטובר; 50 בנובמבר; ו-33 בדצמבר).

תגובת המדינה לעתירת המוקד השנייה: אין כל כוונה לזמן בהיקף נרחב קטינים לחקירה

לפיקך, ביום 2.3.2022, הגיש המוקד [עתירה מתוקנת](#) לבג"ץ, בדרישה חוזרת שזימון לחקירה דרך ההורים או האפוטרופוס האחראי יהווה האמצעי העיקרי להבאתם של ילדים פלסטינים לחקירה, וכן בדרישה שהנוהל יתוקן כך שיביא לשינוי של ממש בשטח.

לאחר בקשות דחייה חוזרות מצדה, הגישה המדינה ביום 4.8.2022 את תגובתה לעתירה המעודכנת, ובה חזרה על עמדתה כי דין העתירה להידחות, שכן "מדיניות צה"ל ביחס למעצרי קטינים פלסטינים באיו"ש [עולה בקנה אחד עם הוראות הדין](#) [הדגשה במקור]", ו"ביתר שאת לאחר שהנוהל הפיקודי נכנס לתוקף... והוא מאפשר זימון לחקירה של קטנים [כך במקור] [כשהדבר מתאפשר](#) [הדגשה במקור]...". בהתייחסה לנתונים שהביא המוקד בעתירתו, הבהירה המדינה, בין היתר, כי מעולם לא טענה – [דהיינו כי אין לה כל כוונה](#) – שתהיה לנהל השפעה נרחבת על היקף ביצוע מעצרי קטינים בגדה.

דיון בעתירה צפוי להתקיים במרץ 2023.

² המחקר פורסם כדו"ח: [בחסות החשכה: מעצרי לילה של קטינים פלסטינים בגדה המערבית](#), אוקטובר 2020; ור' בנוסף דו"ח קודם של המוקד באותו עניין: [ללדות אזוקה: מעצרים של נערים פלסטינים בגדה המערבית](#), אפריל 2018.

נתונים חדשים : אפס זימונים בשנת 2022

נתונים חדשים שאסף המוקד מעידים שגם בשנת 2022 המדינה ממשיכה לנקוט במדיניות מעצרי הלילה הגורפת והפסולה כאמצעי הראשון והכמעט יחידי להבאת ילדים לחקירה, מבלי לעשות כל מאמץ קודם לזמן אותם לחקירה. בשנה החולפת, פנו למוקד 294 משפחות כדי שיאתר את בנם הקטין שנעצר.³ מתוך פניות אלה, 138 מהילדים נעצרו מביתם במעצר יזום – מתוכם, 125 נעצרו בשעות הקטנות של הלילה. בכל אחד מהמקרים, בעת פניית המשפחה, שאל צוות המוקד את ההורים האם קיבלו זימון לחקירת בנם לפני מעצרו. באף אחד מ-125 המקרים לא התקבל זימון קודם למעצר. נתונים אלה מקבלים חיזוק ממידע שאוסף הארגון הפלסטיני [Military Court Watch](#), שמנהל מעקב אחר מעצרי הלילה של ילדים בגדה, ואוסף עדויות לגבי אופן מעצרו, חקירתם ותנאי הכליאה שלהם במתקני הכליאה הישראליים. ארגון זה מצא כי בין 2014-2021, 1%-9% מהקטינים קיבלו זימון לפני מעצרו. אך בשנת 2022, באף מקרה לא התקבל זימון לחקירה בטרם בוצע המעצר הלילי.

”קלה כחמורה”: גם ילדים שאינם נחשדים בניצוץ עבירה חמורה נעצרים בלילה מביתם ללא זימון קודם

מבירור שערך המוקד בנוגע להתמשכות המעצר והגשת כתב אישום בעניינם של ילדים אותם איתר במהלך שישה חודשים, ממאי עד אוקטובר 2022, עולה בבירור כי הרוב המוחלט של המקרים של מעצר לילי יזום משמש להבאתם לחקירה של ילדים שאינם נחשדים כלל ב”עבירות חמורות”, וזאת מבלי שיש לכך כל הצדקה מתקבלת על הדעת.⁴

כך למשל, בחודש מאי 2022, פנו למוקד 11 משפחות בבקשה לאתר את בנם שנעצר במעצר יזום מהבית בשעות הלילה. בחודש נובמבר, בירר המוקד פעם נוספת מול הצבא היכן הם מוחזקים וגילה כי 10 מהם כבר שוחררו לביתם ורק אחד עוד נותר במשמורת. צוות המוקד הצליח לערוך שיחת מעקב עם שבע מהמשפחות כדי לברר מתי שוחררו הילדים ובאילו תנאים: ילד בן 15 הוחזק יומיים בלבד ושחרר בלי כל תנאים; ילד בן 17 הוחזק יומיים ושחרר בערבות; עוד שלושה הוחזקו במעצר לתקופות של בין חודש לחודשיים ושחררו, שניים מהם בערבות ואחד ללא תנאים. נגד שניים נוספים הוגשו כתבי אישום והם הורשעו וריצו עונשי מאסר: נגד ילד בן 16 הוגש כתב אישום על שהייה בלתי חוקית והוא שוחרר בתום ריצוי העונש לאחר 49 ימים מיום מעצרו; וילד בן 17 ריצה עונש מאסר של 4 חודשים בשל עבירה שעשויה להיחשב חמורה (“קשר עם אדם מעזה”). כלומר, רק לגבי אחד מן השבעה נראה שהתקיימו נסיבות שהיו עשויות, אולי, להצדיק מעצר לילי יזום. לגבי השאר, כלל לא ברורה נחיצות מעצרו הלילי, וביתר שאת נוכח העובדה שלא ניתנה להם כל אפשרות להתייצב לחקירה מרצונם ובתיאום מראש.

חודש מאי היה שגרתי לחלוטין מבחינת מספרם של הקטינים שנעצרו בו והשתלשלות העניינים שלאחר מעצרו. אותה התופעה ניכרת גם בחודשים שלאחר מכן. סך הכל, בששת החודשים בין מאי לאוקטובר 2022, פנו למוקד 58 משפחות בבקשה לאתר את בנם הקטין שנעצר במעצר יזום מהבית בשעות הלילה. בחודש נובמבר, בירר המוקד מחדש את מקום הימצאם של כל 58 הילדים: הרוב המוחלט – 36 קטינים – כבר שוחררו לביתם. המוקד הצליח לערוך שיחת מעקב עם 28 מהמשפחות. 13 מתוך 28 הילדים, הוחזקו במעצר פחות משלושה ימים ולאחר מכן שוחררו. מתוכם, שני בנים שנעצרו מביתם באזור בית לחם בחודש אוגוסט שוחררו לאחר כמה שעות; וילד נוסף, בן 13 בלבד, נעצר ב-1.6 ושחרר בערבות לאחר יומיים. 25 מתוך 28 הבנים שוחררו ללא שהוגש נגדם כתב אישום, חלקם לאחר תשלום ערבות. רק שניים מ-28 הילדים הועמדו לדין בשל עבירה שעשויה להיחשב “עבירה חמורה” (ר’ טבלת 58 המקרים בנספח להלן).

³ בהתבסס על נתוני שנים קודמות, מספר הקטינים שאותרו על ידי המוקד לבקשת משפחותיהם עומד על בין רבע למחצית ממספרם הכולל של קטינים פלסטינים שנעצרו באותה שנה על ידי כוחות הביטחון הישראליים.
⁴ הנתונים הוגשו לבית המשפט [בהודעתו המעדכנת](#) של המוקד מיום 7.12.2022.

בנוגע ל-22 הילדים שעוד הוחזקו במעצר בעת הבדיקה בנובמבר, ניתן לשער בדרגת ודאות גבוהה, שחלקם, אם לא רובם, ובייחוד אלה שנעצרו בספטמבר ואוקטובר, שוחררו גם הם תוך חודש-חודשיים ממועד המעצר.

המסקנה שעולה מהבדיקה היא חד-משמעית: ברוב המקרים (אם לא בכולם) לא היה כל צורך או הצדקה לשלוח כוח גדול של חיילים לפלוש לבית המשפחה באמצע הלילה ללא כל התראה, לצורך מעצרו של אחד מילדי המשפחה, לנגד עיני אמו, אביו ואחיו, גדולים כקטנים, מבלי שקדם לכך כל ניסיון לזמנו להתייצב מרצונו לחקירה.

עדותה של אמה⁵

התעוררתי מדפיקות חזקות בדלת הכניסה ולקול בתי שקראה לי במצוקה. השעה היתה בסביבות 30:30 לפנות בוקר. בעלי ואני קמנו לבדוק מה קורה. ואז שמענו צעדים במדרגות ומישהו קורא "תפתחו, זה הצבא".

בעלי, שהיה עדיין בתחתוני בוקסר, פתח את הדלת הקדמית וכשמונה חיילים ישראלים נכנסו לבית שלנו. לפני שהם עלו אלינו לדירה, הם פרצו עם פטיש כבד את הדלת שבקומה למטה. עוד חיילים הקיפו את הבית שלנו מבחוץ.

החיילים הלכו ישר לחדר השינה של הבן שלנו בן ה-13, בלי שאמרו מילה. בני עדיין היה במיטה וחשב שיש לו סיוט כשהוא התעורר וראה חיילים מעל לראשו. הוא סיפר לי אחר כך שחייל בעט בו בברך כשהוא עוד היה במיטה ואז תפס אותו מחולצת הטי שירט ודחף אותו אל הקיר. הוא התעלף.

בינתיים, כשחזרתי לחדר השינה שלי כדי להתלבש כראוי, עקב אחרי חייל שלא הרשה לי לעזוב את חדר השינה. בזמן הזה, הבן האחר שלי הוחזק במטבח.

אחרי חצי שעה בערך, החיילים ריכזו אותנו בסלון והושיבו אותנו על הספה. אחד החיילים כיוון לעברנו את הנשק שלו ולא הרשה לנו לזוז או לדבר. אמרתי לחייל שבתי בת החודשיים עדיין בעריסה שלה והתחננתי שירשה לי להביא אותה אבל הוא סירב. הייתי באימה שהחיילים עלולים בטעות לפגוע בה כשהם מסתובבים ברחבי הבית שלנו. כל מה שרציתי זה להחזיק אותה בזרועותיי.

כשהבת האחרת שלי נעמדה כדי ללכת ולהביא את התינוקת, חייל זרק לעברה כיסא וכיוון את הנשק שלו לראש שלה. חשבתי שהוא עומד לירות בה. גם דאגתי מזה שהחיילים עוד עלולים להשתמש בגז מדמיע בתוך הבית והייתי בפניקה שבתי הקטנה תיחנק.

החיילים נשארו בבית שלנו בערך כשעה... הם לקחו החוצה את בני בן ה-13. הסתכלתי דרך החלון כדי להיפרד ממנו לשלום ולהגיד לו להיות חזק, אבל חייל כיוון לעברי את הנשק שלו וצעק עלי שאסגור את החלון.

כשהחיילים עזבו כולנו פרצנו בדמעות, בכינו והתייפחנו בלי שליטה. לא יכולנו לישון בשני הלילות הבאים. משפחה וחברים באו לבית שלנו לנחם אותנו. בעלי האשים את עצמו שנתן לחיילים לקחת את הבן שלנו והתחיל לחבוט את הראש שלו בקיר מתוך חרטה. זה היה לילה מהגיהנום שאני לעולם לא אשכח.

הבן שלנו שוחרר בערבות יומיים אחר כך.

⁵ [עדותה של נאדין א.](#), בת 38, מבית סירא, המתארת את פלישת החיילים לביתה אור ליום 12.10.2022, לצורך מעצרו של בנה בן ה-

13. נבנתה על ידי צוות הארגון Military Court Watch. תורגמה מאנגלית לעברית על ידי המוקד.

עדותו של ילד⁶

נעצרתי ביום רביעי, 30.3.22, בשעה 03:00 בלילה. ישנתי. התעוררתי לרעשים. החיילים פרצו את הדלת ועשו רעש שהעיר אותי. נכנסו 30-40 חיילים. יש לי שני אחים [בני] 10 ו-12. הם התעוררו והתחילו לבכות. גם אמא בכתה.

הם שמו את כל המשפחה בחדר אחד. אותי הכניסו לחדר אחר עם 5-6 חיילים. כולם היו רעולי פנים, כל החיילים שנכנסו לבית. הם עשו חיפוש. היו [בבית] בין שעה לשעתיים. הרסו הרבה דברים בבית. עשו בלאגן שלם. אני שמעתי את קולות שבירת הדברים בבית כשהייתי בחדר לבד.

הם לקחו אותי מהבית, אחרי שאזקו אותי לאחר וקשרו את עיני בחדר. לא ראיתי ולא נפרדתי מאף אחד. המשפחה לא ראתה אותי יוצא מהבית עם עוד חיילים. לקחו אותי בפיג'מה, לא נתנו לי להתלבש.

הוליכו אותי כ-4 ק"מ [דרך] אדמה סלעית, בשדות. הלכו איתי המון חיילים. לא ראיתי אבל שמעתי את קולותיהם. החזיקו אותי שני חיילים. לאורך כל הדרך נתנו לי מכות בידיהם ובקתות הרובים, על הגב ועל הרגליים. הם קיללו בערבית. דיברו וצעקו בעברית. לא הבנתי מה אמרו.

הגענו למקום. הכניסו אותי לקראווון, שם הורידו את קשר העיניים. בא מישהו לדבר אותי. הוא אמר "הנה הבאתי אותך לכלא. אני עוד אראה לך". אני לא מכיר אותו. הוא זרק אותי החוצה לרצפה, כשאני אזוק לאחור וקשור עיניים, כמו קודם. ישבתי על האדמה ומעלי היה רעש של ונטילטור שכיוון אוויר קר עלי. היה קר. נשארתי כך עד 09:00 בבוקר.

לא קיבלתי אוכל או שתיה. לא איפשרו לי ללכת לשירותים. כשהעבירו אותי למגידו, כבר לא יכולתי להתאפק, והחיילים שליוו אותי בהעברה במכונית למגידו עצרו לפני שנכנסו לכלא, ונתנו לי לעשות פיפי במקום פתוח. במגידו היה חיפוש בעירום. היתה בדיקה רפואית ומשם לאגף 3.

המסגרת המשפטית

מדיניות מעצרי הלילה היוזמים של ילדים מהווה הפרה של ישראל את חובותיה לפי המשפט הבינלאומי. [באמנת האו"ם בדבר זכויות הילד \(1989\)](#), שאושרה על-ידי ישראל בשנת 1991, קבוע העיקרון לפיו בכל הפעולות הנוגעות לילדים הננקטות על ידי רשויות וגופים שונים, "תהא טובת הילד שיקול ראשון במעלה". בכל הנוגע להליכים פליליים, האמנה מחייבת כי יינתן לילדים יחס מיוחד המבטיח את מלוא זכויותיהם תוך לקיחה בחשבון של גילם הצעיר, בשל פגיעותם המוגברת לעומת בגירים. זאת מתוך הכרה שגילם של ילדים משפיע לא רק על אחריותם הפלילית, אלא גם על האופן שבו הם חווים מעצר, חקירה ומאסר. באמנה נקבע, בין השאר, כי מאסר או מעצר של ילדים יהיה תמיד האמצעי האחרון, וכי יש להשתמש בו רק בהיעדר חלופות יעילות אחרות. ישראל מפירה בשיטתיות את האמנה בדבר זכויות הילד ולא מקנה אף אחת מההגנות הנקובות באמנה לילדים פלסטינים תושבי הגדה המערבית.

⁶ תצהירו של ט., תלמיד תיכון בן 17 מכפר קאדום, שנגבה על ידי עורכת דין מטעם המוקד בכלא מגידו ביום 15.6.2022. מספר מקרה 117037.

בתחומי מדינת ישראל ובירושלים המזרחית המסופחת, מעצר ילדים מוסדר בחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול) התשל"א-1971, הכולל הגנות רבות על ילדים הניצבים בפני הליכים פליליים.⁷ חוק הנוער לא מוחל על קטינים פלסטינים המתגוררים בגדה המערבית, והחוק הצבאי החל עליהם אינו מספק כלל הגנות התואמות את גילם, כנדרש.⁸ לעומת זאת, חוק הנוער חל גם על אוכלוסיית המתנחלים המתגוררים בגדה המערבית, והדבר מהווה ביטוי נוסף לשלטון האפרטהייד שישראל מקיימת בשטחים הכבושים, במסגרתו פועלות שתי מערכות חוקים נפרדות ושונות לכל אחת משתי האוכלוסיות החיות באותו שטח. הגם שבשנים האחרונות נערכו תיקונים מסוימים בחקיקה הצבאית ביחס לילדים פלסטינים הנתונים להליכים פליליים, החקיקה הצבאית עדיין רחוקה שנות אור מהחקיקה בישראל מבחינת ההגנות וההסדרים הניתנים לילדים. עוד יצוין כי המדיניות הגורפת של מעצרי הלילה של קטינים הנלקחים מבתיהם מתאפשרת גם בגלל שהחקיקה הצבאית ככלל, מתירה ביצוע מעצר ללא כל פיקוח שיפוטי מקדים, ובאמצעות פלישה לבית, בכל שעות היממה, ללא כל קריטריונים מחייבים.

סוף דבר

מדי שנה כוחות הביטחון עוצרים באופן יזום מאות ילדים באישון לילה מביתם. התנהלות זו מותירה חותם טראומטי על כל בני המשפחה, הורים וילדים, עצורים ועדים למעצר. נראה שישראל לא עושה שום מאמץ לצמצם תופעה זו, ואף להיפך: למרות כניסתו לתוקף של נוהל לזימון ילדים לחקירה, בשנה האחרונה, לא איתר המוקד ולו מקרה אחד בו המשפחה קיבלה זימון לפני מעצרו הלילי של בנם. מעצר לילי עודנו משמש האמצעי הראשון להביא קטינים לחקירה – וזאת ללא כל קשר לחומרת החשדות נגדם. רבים מהילדים משוחררים תוך זמן קצר ומבלי שהוגש נגדם כתב אישום. נראה כי מדובר במעצרים שרירותיים במלוא מובן המילה. התעקשותה של ישראל שלא לשנות את התנהלותה בעניין מביאה למסקנה הקשה כי מעצרים שרירותיים אלה משמשים כאמצעי להטלת אימה על האוכלוסייה.

בשל הניסוח המעורפל והכוללני של התקציר שפורסם מהנוהל החסוי, לא ניתן לקבוע האם מעצרים אלה מתבצעים מכוח הנוהל או תוך התעלמות ממנו. כך או אחרת, התנהלות זו מהווה הפרה חמורה ובוטה של חובותיה של מדינת ישראל על פי החוק הבינלאומי בדבר זכויות ילדים. עליה להפסיק לאלתר את מדיניותה הגורפת, ולחדול ממעצר לילה של ילדים אלא במקרים חריגים וכאמצעי אחרון, בהעדר חלופות יעילות אחרות.

⁷ הגנות רבות הקבועות בחוק הנוער אינן מוקנות בפועל לילדים פלסטינים מירושלים המזרחית הנעצרים לצורך חקירה בעניינים המסווגים כ"ביטחוניים". ר' על כך דו"ח המוקד ובצלם, לא מוגנים – מעצרים של נערים בירושלים המזרחית, אוקטובר 2017.
⁸ בנושא זה ר' דו"ח האגודה לזכויות האזרח, שלטון אחד, שתי מערכות חוק: משטר הדינים של ישראל בגדה המערבית, אוקטובר 2014; תקציר דו"ח בצלם: ילד אסור ילד מותר: הפרת זכויותיהם של קטינים פלסטינים שנעצרו בחשד לידוי אבנים, יולי 2011; בצלם, נוער בסיכון – כיצד מכשירים בתי המשפט הצבאיים את הפגיעה בזכויות הקטינים, מארס 2018; יש דין, רופאים לזכויות אדם ושוברים שתיקה, חיים חשופים: פלישות צבאיות לבתי פלסטינים בגדה המערבית, נובמבר 2020.

נספח

פרטי הקטינים שנעצרו באופן יזום בשעות הלילה מבינתם בין החודשים מאי עד אוקטובר 2022, אשר אותרו על ידי המוקד לבקשת משפחותיהם⁹

מספר מקרה	נפה	יישוב מגוריו של הקטין	גיל הקטין	תאריך המעצר	זימון לחקירה קודם למעצר	מקום הימצאו של הקטין נכון ל-13.11.22	תנאי השחרור; כתב אישום; אחר	משך ההחזקה במשמורת
117524	רמאללה	אל-מורייר	15	01/05/2022	לא	שחרר	לא הוגש כ.א.	יומיים
117559	רמאללה	תורמוסעיא	17	06/05/2022	לא	שחרר		
117556	חברון	אל-ערוב – מ"פ	17	08/05/2022	לא	שחרר	לא הוגש כ.א.	כחודש
117599	גינין	רומאנה	16	08/05/2022	לא	שחרר		
117581	שכם	שכם	16	09/05/2022	לא	שחרר		
117642	חברון	חברון	16	12/05/2022	לא	שחרר	כ.א. על "שהייה בלתי חוקית בישראל"	49 יום
117644	גינין	בורקין	17	12/05/2022	לא	שחרר	שחרר בערבות	יומיים
117818	טולכרם	קראוות בני חסאן	17	17/05/2022	לא	שחרר	לא הוגש כ.א.	30 יום
117754	שכם	[פרטים שמורים]	17	18/05/2022	לא	שחרר	כ.א. על "יצירת קשר עם אדם מעזה"	4 חודשים ו-4 ימים, לאחר גזר דין וניכוי שלישי
117836	יריחו	עקבת גיבר – מ"פ	16	24/05/2022	לא	שחרר	שחרר בערבות	כחודש
117833	טולכרם	קלקיליה	15	25/05/2022	לא	מגידו		
117932	רמאללה	ראס כרכר	13	01/06/2022	לא	שחרר	שחרר בערבות	יומיים
117933	בית לחם	בית פג'אר	16	01/06/2022	לא	מגידו		
117993	בית לחם	חוסאן	15	05/06/2022	לא	מגידו		
117961	בית לחם	חוסאן	15	06/06/2022	לא	שחרר	לא הוגש כ.א.	
117965	חברון	חברון	15	06/06/2022	לא	שחרר	לא הוגש כ.א.; שחרר בערבות	
117979	בית לחם	חוסאן	17	06/06/2022	לא	מגידו		
118005	רמאללה	בידו	17	08/06/2022	לא	שחרר	לא הוגש כ.א.; שחרר בערבות	כחודשיים
118011	בית לחם	בית פג'אר	17	08/06/2022	לא	עופר		
118012	בית לחם	בית פג'אר	16	08/06/2022	לא	עופר		
118072	רמאללה	אל-מורייר	17	08/06/2022	לא	עופר		
118053	יריחו	יריחו	16	13/06/2022	לא	שחרר	לא הוגש כ.א.	3 ימים
118065	חברון	חברון	16	13/06/2022	לא	שחרר		
118084	בית לחם	תוקוע	15	14/06/2022	לא	מגידו		
118096	שכם	שכם	17	15/06/2022	לא	שחרר	לא הוגש כ.א.; שחרר בערבות	15 ימים
118190	בית לחם	תוקוע	16	21/06/2022	לא	מגידו		
118309	בית לחם	א-דוחה	17	27/06/2022	לא	שחרר		

⁹ פרטים מזהים שמורים במוקד.

מספר מקרה	נפה	יישוב מגוריו של הקטין	גיל הקטין	תאריך המעצר	זימון לחקירה קודם למעצר	מקום הימצאו של הקטין נכון ל-13.11.22	תנאי השחרור; כתב אישום; אחר	משך ההחזקה במשמורת
118461	טולכרם	זיתא	16	19/07/2022	לא	שוחרר	לא הוגש כ.א.	יום אחד
118491	רמאללה	דיר אבו משעל	16	21/07/2022	לא	עופר		
118562	רמאללה	אבו שוח'יידים	16	27/07/2022	לא	שוחרר		
118636	גינין	קבאטיה	16	03/08/2022	לא	מגידו		
118656	חברון	חלחול	17	04/08/2022	לא	מגידו		
118657	חברון	חלחול	17	04/08/2022	לא	שוחרר	לא הוגש כ.א.	יום אחד
118718	בית לחם	בית פג'אר	17	07/08/2022	לא	שוחרר		
118745	רמאללה	אל-מורייר	16	10/08/2022	לא	שוחרר	לא הוגש כ.א.; שוחרר בערבות	יומיים
118767	רמאללה	אל-מורייר	17	11/08/2022	לא	שוחרר	לא הוגש כ.א.	יום אחד
118810	בית לחם	בית פג'אר	16	15/08/2022	לא	עופר		
118903	בית לחם	אל-ח'ידר	17	22/08/2022	לא	שוחרר	לא הוגש כ.א.	מספר שעות
118920	חברון	חברון	17	23/08/2022	לא	מגידו		
118929	בית לחם	חוסאן	17	24/08/2022	לא	שוחרר	לא הוגש כ.א.	מספר שעות
119009	טולכרם	כיפל חארס	17	31/08/2022	לא	מגידו		
119025	טולכרם	כיפל חארס	17	31/08/2022	לא	מגידו		
119070	טולכרם	כפר א-דיכ	15	05/09/2022	לא	שוחרר	לא הוגש כ.א.	יום אחד
119072	טולכרם	כפר א-דיכ	16	05/09/2022	לא	שוחרר	לא הוגש כ.א.	יום אחד
119145	גינין	גינין	16	10/09/2022	לא	מגידו		
119284	חברון	חברון	16	19/09/2022	לא	עופר		
119388	שכם	[פרטים שמורים]	15	28/09/2022	לא	שוחרר	כ.א. על "זריקת בקבוק תבערה"	9 ימים
119606	רמאללה	כובר	17	18/10/2022	לא	עופר		
119596	בית לחם	אבו דיס	17	19/10/2022	לא	שוחרר		
119605	רמאללה	אל-ג'אניה	17	19/10/2022	לא	שוחרר	לא הוגש כ.א.	יומיים
119640	חברון	חברון	15	20/10/2022	לא	דמון		
119646	טולכרם	עזון	15	24/10/2022	לא	שוחרר	לא הוגש כ.א.	
119647	טולכרם	עזון	16	24/10/2022	לא	שוחרר	לא הוגש כ.א.; שוחרר בערבות	
119655	רמאללה	עיבווין	16	25/10/2022	לא	שוחרר	לא הוגש כ.א.	
119664	טולכרם	עזון	14	26/10/2022	לא	שוחרר	לא הוגש כ.א.	
119665	טולכרם	עזון	16	26/10/2022	לא	שוחרר	לא הוגש כ.א.	
119715	טולכרם	עזון	17	29/10/2022	לא	מגידו		
119735	טולכרם	קלקיליה	16	31/10/2022	לא	קישון		